

Interjú David J. Eicherrel

A Meteorban néhány éve már megszokottak az interjúk: hol híres magyar csillagászokat, hol pályakezdő tehetségeket, hol pedig egyszerű észlelőket mutattunk be. Most a mélyég-rovatban is elindítunk egy hasonló kezdeményezést, amelyben híres – elsősorban külföldi – mélyég-észlelőkkel, publicistákkal mozgalmuszervezőkkel, írókkal készítünk interjút. Az első beszélgetést a jól ismert amerikai Astronomy magazin főszerkesztőjével, David J. Eicherrel folytattam. Az előre megírt kérdéseket e-mailben küldtem el hozzá angol nyelven, és ő e-mailben küldte vissza válaszait.



David J. Eicher, az Astronomy magazin főszerkesztője

Rövid életrajz

David J. Eicher 1961-ben született az Ohio-beli Oxfordban. Iskoláit is itt végezte, a természettudományok mellett a történelem érdekelte igazán. Egy iskolai zenekarban is játszott dobosként. Első csillagászati élményeit 1976-ban szerezte egy helyi csillagászati bemutató során: a Szaturnusszal kezdődött minden. Hamarosan csatlakozott a helyi csillagászati klubhoz, ahol már 1977-ben elindította önálló mélyég-észleléssel foglalkozó folyóiratát, a Deep Sky Monthly-t. 1982-ben Milwaukee-be (Wisconsin) költözött, ahol az Astronomy szerkesztősége található, és megkezdte karrierjét csillagászati íróként, ismeretterjesztőként. A Deep Sky Monthly ezután Deep Sky címmel, negyedévente jelent meg az Astronomy kiadójának, a Kalmbachnak a gondozásában. Az 1980-as évek végén jelent meg első két könyve, a The Universe from Your Backyard (Az Univerzum – a csillagképek, ahogyan a Földről látjuk) és a Deep-Sky Observing with Small Telescopes (Mélyég-észlelés kis távcsövekkel) című. Húsz könyvet írt, ezek fele az amerikai polgárháborúról szól. 2002 óta az Astronomy főszerkesztője.

Számomra hatalmas élmény volt, amikor elolvastam az első könyved, a The Universe from Your Backyard-ot (Az Univerzum – a

csillagképek, ahogyan a Földről látjuk). Tudtad, hogy magyarul is megjelent? Nagyon későn, 2006 körül került a kezembe, amikor már tíz éve észleltem mélyég-objektumokat, mégis sokat tanultam belőle. Nagyon tetszik a könyv tárgyilagos, lényegre törő stílusa. Hogyan emlékszel vissza erre a könyvre? Lenne valami, amit változtatnál rajta?

Köszönöm! Igen, tudtam róla, hogy magyar nyelven is kiadták, és nagy örömmel töltött el, hogy évekkel ezelőtt kaptam belőle néhány példányt. Nagyon köszönöm a dicsérő szavakat vele kapcsolatban – ma már egy picit elavult, izgalmas feladat lenne felfrissíteni. Ahogy azt Te is tudod, a mélyég-objektumok nem igényelnek sok frissítést, de a könyvben bemutatott égitestek adatait ma már pontosabban ismerjük. A könyv megírását, a vele való munkát nagyon élveztem, már csak azért is, mert egyike volt az elsőként megírt két könyvemnek. Nagyon sok örömet leltem benne, és persze kemény munka is volt – úgy éreztem, szükség van egy olyan könyvre, amely valóban úgy mutatja be az Univerzumot, ahogy az ténylegesen látszik a távcsőben, és ilyen könyv addig nem létezett. Persze ehhez rajzokat kellett készítenem... A könyv egy modernebb verziójának sok olyan, érdekes objektumot kellene tartalmaznia, amelyet akkor még nem ismertem!



Az Astronomy 2012. januári számának címlapja. Ez a lapszám 156 ezer példányban jelent meg

Manapság az internet egyre inkább háttérbe szorítja a nyomtatott sajtót. Te mit gondolsz erről az Astronomy magazin főszerkesztőjeként? Milyen különbséget látsz a nyolcvanas-kilencvenes évek lapkiadása és a jelen között?

A nyomtatott és az online média összehasonlítása érdekes kérdés. Egyrészt, az internet hatalmas kihívás elé állítja a hagyományos lapkiadást, és sajnos rengeteg hasztalan, ellenőrizetlen és téves adat kering a neten, amelyeket csak kevés ember képes elválasztani a valódi információktól. Ám, amikor egy közvélemény-kutatást végeztünk az olvasóink körében, azt az eredményt kaptuk, hogy 75%-uk továbbra is a nyomtatott formát preferálja az internetessel szemben. A könyveknek és a nyomtatott magazinoknak tehát még nem áldozott le – legalábbis egyelőre még nem. Ám egyre többen rendelik meg az Astronomy-t digitális kiadványként – jelenleg az olvasótábor 5%-a így járatta a lapot –, és ez a szám a jövőben biztosan emelkedni fog. Sokan közülük mind a nyomtatott, mind a digitális változatra igényt tartanak – nem könnyű most még egy iPad-et magaddal cipelni a strandra...

Úgy tudom, hogy 15 éves korodban alapítótál egy mélyég-észleléssel kapcsolatos

folyóiratot, ami utána komoly magazinná nőtte ki magát. Mesélnél erről az időszakról?

Igen, így van. Amikor tizenéves koromban tagja lettem egy csillagászati klubnak, az az illető, aki addig a mélyég-objektumokkal foglalkozó cikkeket írta a klub saját kiadványa számára, kilépett. Ezek után engem választottak meg, hogy folytassam a rovatot („majd az új fiú megcsinálja”). Egyre inkább elbűvölt a csillaghalmazok, ködök és galaxisok észlelése, és nagyon szerettem volna egy önálló magazint, amely csak velük foglalkozik. Ezért elkezdtem valamit, ami kezdetben egy írógéppel írt újság volt, amelyet édesapám kémiai laborjában sokszorosítottam... Folyóiratot, a Deep Sky Monthly, hamarosan befutott, köszönhetően az akkor zajló „Dobson-forradalomnak”. Néhány évvel később egy jó minőségű papírra nyomott, igényes, fényképekkel ellátott magazinná vált, amelynek 1000 előfizetője volt. Egyszerre volt a lapszerkesztés kemény munka és remek szórakozás, és egyúttal számos amatőr- és szakcsillagászt ismertem meg rajta keresztül.



A Deep Sky című folyóirat címlapja a fénykorból, 1989-ből. Ekkoriban tízezer körül járt a lap példányszáma

Jelenleg az Astronomy magazin szerkesztése mellett dolgozol valamilyen könyvön?

Épp nemrég fejeztem be legújabb könyvemet, amelyet a Cambridge University Press ad majd ki. A címe: Üstökösök: látogatók a mélyűrből, és ősszel fog megjelenni az ISON-üstökös apropóján.



David Eicher William Herschel 7 láb hosszú tükrös távcsövével, a Haarlem-beli Teylers Museumban (Hollandia)

A CCD és a DSLR kamerák korában, amikor minden eddigiénél látványosabb asztrófotók készíthetők, hogyan látod a vizuális észlelés, a rajzolás helyzetét? Nálunk szerencsére még sokan vesznek ceruzát a kezükbe, de már az új asztrófotós generáció is nagyon erős.

Legfőképp vizuális észlelő, rajzoló vagyok. Mindig is az voltam – még az én egyszerű kis folyóiratom idejében, amikor Marty (Martin C.) Germano, Jack Newton és mások elküldték a felvételeiket, tudtam, hogy soha nem érhetek a nyomukba. Így tehát néhány hónap kísérletezés után felhagytam az asztróffotográfiával, és kizárólag vizuális észlelővé váltam, és mindig nagyon élveztem az évek során, különböző távcsövekkel végzett mélyég-észleléseket. Nagyszerű hallani, hogy Magyarországon sokan foglalkoznak rajzolással – a legtöbb ember bárhol, bármikor nekifoghat, és segít abban, hogy egyre jobb észlelőkké váljanak, és feljegyzéseket készítsenek a távcsőben látottakról.

Mi itt Magyarországon úgy látjuk, hogy a fiatalok közösség-élménye egyre inkább virtuálissá válik, ezért elmaradoznak a talál-

kozókról, a közös észlelésekről. Ti, az Astronomy-nál hogyan érzékelitek ezt?

Igen, úgy látom, hogy a fiatalok egyre inkább egy online, virtuális világban élnek, és ez a jelenség mindenütt megfigyelhető. Ez aztán kihívás elé állítja a csillagászati klubokat és a hagyományos csillagászati észlelések folyamatát. Mi, az Astronomy-nál rendkívül aktívak vagyunk a weben, mind a honlapunkon (www.astronomy.com), és még inkább a Facebookon – ahol a legtöbb fiatal napjai felét tölti –, és a Twitteren is. Az egyetlen mód, hogy kapcsolatba lépjünk velük, ha a csillagászatot „odavisszük” nekik.

Nálunk a fiatal generáció megszólítása, az utánpótlás nevelése egyre nehezebb, alig van fiatal, aki majd esetleg továbbvinné a munkánkat a Meteornál, vagy igazán jó észlelővé, ismeretterjesztővé válhatna. Nálatok milyen a helyzet?

Mi is azt tapasztaljuk, hogy csökken a fiatalok érdeklődése a csillagászat, a táborok, az amatőr klubokban zajló közösségi élet és hasonló dolgok iránt. Úgy gondolom, hogy ez csak azt jelenti, hogy változik a világ körülöttünk. A csillagászat is, sok más érdeklődési területhez hasonlóan, generációs dolog. Úgy tűnik, minden generációnak „fel kell fedeznie” a témát, és remélem, hogy az „Y-generáció” is ugyanezt fogja tenni. Talán egy nagyon fényes üstökös, amilyen az ISON lesz, változtathat ezen.

Olvastam a Wikipédián, hogy az amerikai polgárháborúval is foglalkozol, és a Facebookról tudtam meg rólad, hogy ásványokat is gyűjtesz, akárcsak én. Hogyan fér meg ez a három dolog nálad?

Nos, az ásványtan iránt – ami nagyon jól megfér a csillagászattal, hisz a bolygók jó része ásványokból épül fel – akkor kezdtem érdeklődni, amikor édesapám, aki a kémiai tudományok professzor emeritusa volt, nekem ajándékozta ásványgyűjteményét. Ez nagyon nagy hatással volt rám. Igazán felemelő érzés egy földi ásványt kézben tartani, miközben tudjuk, hogy a Világegyetem számtalan bolygója is hasonló ásványokat tartalmaz, hiszen a kémia és fizika törvényei mindenütt ugyanazok. Az amerikai polgárháború iránt pedig



Meteorit-keresés a tunéziai Tataouine mellett – a kérdéses égitest 1931-ben hullott le. A képen David Eicher látható

akkor kezdtem érdeklődni, amikor megkaptam az egyik ősom relikviáit, aki a háborúban harcolt.

Az Astronomy szerkesztése mellett jut idő észlelésekre? Milyen távcsöveid vannak?

Számos távcsövem van, köztük a legrégebbi egy 20,3 cm-es f/10-es Celestron Schmidt-Cassegrain, a legnagyobb pedig egy 44,5 cm-es f/4,5-ös Coulter Dobson. A régi szép időkben ezzel a két műszerrel végeztem a legtöbb mélyég-észlelést. Ugyanakkor nagyon szeretem használni 10 cm-es Astro-Physics refraktoromat és más műszerek egész garmadáját – összesen 15 van belőlük.

Van kedvenc mélyég-objektumod?

Ez egy nagyon nehéz kérdés, mivel rengeteg mélyég-objektum van, és közülük nagyon sok a kedvencem! A galaxisok közül az Andromeda-galaxist mondanám, a gázködök közül az Orion-köd a kedvencem. De ugyanúgy szeretem a különös, rejtélyes égitesteket, mint például az NGC 4319 galaxis és a Markarján 205 kvazár párosát a Dracóban. További kedvenc még az NGC 6781 jelű planetáris köd, az

Örvény-köd (M51), az IC 10, ami egy közeli galaxis, a Bagoly-halmaz (NGC 457), a Dumbbell-köd, az NGC 1023, a Barnard-galaxis és az M4. De ez csak a felszín!

Jártál már Magyarországon, vagy Közép-Európa más országaiban? Milyenek voltak a benyomásaid?

Sajnos még soha nem voltam Magyarországon. A legközelebb akkor voltam hozzá, amikor Ausztriában és Csehországban jártam – egyszer egy családi kiránduláson, amelynek során második világháborús helyszíneket jártunk végig, és egy másik, csillagászati túra alkalmával, amikor néhány, híres csillagászokkal, főleg Tychóval és Keplerrel kapcsolatos helyszínt látogattam meg (pl. Prágában).

Van-e kedvenc országod, úticéled?

Nagyon sok kedves országom van és imádom utazni, és szerencsére gyakran tehetem. Azt kell mondjam, szeretem Angliát, Olaszországot és Görögországot, és természetesen Egyiptom volt a legbámulatosabb hely, ahol valaha is jártam. De igazi kedvencem kevés van!

Amikor nem csillagászattal, történelemmel és ásványokkal foglalkozol, mivel töltöd a szabadidőd?

Pihenünk, filmeket nézünk, vagy élvezzük a semmittevést a családommal!

Van-e esetleg valami hasznos tanácsod a magyar amatőr csillagászoknak?

Csak azt szeretném kifejezni, hogy nagyon megtisztelő számomra, hogy szeretettek volna jobban megismerni, és kérek benneteket, hogy folytassátok azt a nagyszerű munkát, amit végeztetek. Úgy látom, az amatőr csillagászat él és virágzik Magyarországon, és lelkesítő hallani a sok nagyszerű észlelésekről, látni a ti hazátokban készült rajzokat. Tartsátok életben, terjesszék az Univerzum iránti érdeklődést! Carl Sagan egyszer azt mondta, hogy az emberek 99 százaléka anélkül éli le életét és hal meg, hogy felfogná az emberiség helyét a Kosmoszban. Ti egy kiválasztott csoport tagjai vagytok, és én arra biztatlak benneteket, hogy továbbra is töretlen legyen rajongásotok a csillagászat iránt – és ezt osszátok meg a barátaitokkal is!

Úgy fogunk tenni!

Köszönöm a beszélgetést!

Sánta Gábor